

TV Danmark
V/Jan Christiansen
Banegårdspladsen 1, 8.
1570 København V.

København den 21. oktober 2004

Reklameafbrydelser og skjult reklame i "Forunderlig forandring" sendt på TV Danmark

Radio- og tv-nævnet besluttede i henhold til § 78, stk. 2, i lovbekendtgørelse nr. 506 af 10. juni 2004 om radio og fjernsynsvirksomhed at tage en sag op vedrørende en eventuel overtrædelse af reglerne om skjult reklame og reklameafbrydelser i TV Danmarks programserie "Forunderlig forandring".

TV Danmark har med sit høringssvar tilsendt Nævnet en kopi af programmerne "Forunderlig forandring" sendt den 20. september 2004.

TV Danmark sendte den pågældende aften tre afsnit i forlængelse af hinanden med reklameblokke indimellem.

Programserien er en skandinavisk samproduktion og sendes parallelt i Danmark, Norge og Sverige.

I "Forunderlig forandring" hjælper plastikkirurger, tand-kirurger, optikere, personlige trænere, livsstilsekspertter og stylistter deltagerne til at forandre de fysiske svagheder, som deltagerne anser for at være årsag til deres problemer. De i alt 20 udvalgte bliver sendt på en plastikkirurgisk klinik i Stockholm. Under opholdet kommer deltagerne til at bo på et slot uden for byen, og når helingsperioden på 6-7 uger er ovre genforenes deltageren med sin familie og venner.

I aftenens programmer følger man tre deltagere, Flemming, Lene og Linea.

Aftenens afsnit har overskrifterne "Flemming", "På klinikken" og "Afsløringen".

Mediesekretariatet

Vognmagergade 10, 1.
1120 København K

Telefon 3318 6868
Telefax 3318 6869

rtv@mediesekretariatet
.dk
www.mediesekretariate
t.dk

CVR nr. 11 88 46 52

I afsnittet "Flemming" præsenteres de tre deltagere. De forklarer, hvorfor de gerne vil deltage i "Forunderlig forandring", og man ser Flemming og Lenes reaktioner, når de får at vide, at de skal medvirke i programmet. Derefter følger man deres besøg på den plastikkirurgiske klinik i Stockholm, som ikke nævnes ved navn, men som vises udefra fire gange, én af gangene på en sådan måde at seeren tydeligt kan se facadeskiltet med teksten "Akademiklinikken". Navnene på kirurgerne, som deltagerne møder, oplyses på skærmen. Afsnittet slutter med klip fra næste afsnit, som sendes efter pausen, hvorefter der vises et skilt med angivelse af producenterne i de tre nordiske lande og logoet for produktionsselskabet STRIX. Herefter vises en reklameblok.

Andet afsnit starter med en speak: "Nu fortsætter forunderlig forandring". Man følger bl.a. Linnea, som modtager brev om, at hun skal medvirke i "Forunderlig forandring", og man ser Flemming blive opereret. I forbindelse med deltagernes besøg på klinikken filmes den udefra tre gange, hvoraf der én af gangene zoomes ind på nogle flag, hvor Akademiklinikkens navn står med store bogstaver. Man ser tillige, at Lene forberedes til operationen. Afsnittet afsluttes med et skilt med angivelse af producenterne i de tre nordiske lande, og endelig vises logoet for produktionsselskabet STRIX. Herefter vises en reklameblok.

Tredje afsnit starter på samme måde som andet afsnit. I dette afsnit følger man Flemming efter operationen, hvor han som led i sin forandring besøger en tandlæge, en kostvejleder, en personlig træner, en stylist og en frisør, før han endelig er parat til at blive afsløret for sin familie og venner. I lighed med de to første afsnit vises klinikken udefra tre gange. Akademiklinikkens facadeskilt vises særlig tydeligt én gang, idet klinikken filmes udefra, hvorefter der langsomt zoomes helt ind på facadeskiltet og dernæst zoomes ud igen. I forbindelse med Flemmings besøg hos frisøren Dennis Knudsen, zoomes helt ind på et facadeskilt med teksten "Dennis Knudsen, Danmark". Afsnittet slutter med Flemmings afsløring og klip fra næste uges afsnit. Endelig afsluttes med end-credits indeholdende sponsorkrediteringer for La Redoute, Twenty Four Seven, Häringe Slot, Nobel Biocare, 3M Hälsövård og AKfonden samt skilt med teknisk personale og allersidst logoet for produktionsselskabet STRIX.

TV Danmark har i hørings svar af 6. oktober 2004 oplyst følgende:

Programserien består af 3 programmer som sendes i forlængelse af hinanden. Imellem programmerne er der udsendt en reklameblok samt programinformation om kommende programmer. Det første program hedder "Flemming" og er en primær præsentation af den danske deltager i programmerne. Andet afsnit hedder "På klinikken" og viser operationerne,

grammerne. Andet afsnit hedder "På klinikken" og viser operationerne, mens tredje afsnit hedder "Afløsningen", hvor deltageren bliver præsenteret for sine pårørende. Uanset at de tre afsnit bringes i forlængelse af hinanden, er der indholdsmæssigt tale om tre forskellige programmer med hver sin dramaturgi.

TV Danmark er af den klare opfattelse, at produktionen og udsendelsen af programmerne er i overensstemmelse med de principper, som er fastlagt i bemærkningerne til radio- og fjernsynslovens § 73, stk. 1. Der tillægges netop tv-stationen en stor grad af egen vurdering af indholdet af programmerne. Det skal supplerende bemærkes, at der kan nævnes adskillige eksempler på tilsvarende praksis om udsendelse af flere afsnit i samme programserie efter hinanden med en reklameblok imellem ikke alene på TV Danmark men også på øvrige danske kommercielle tv-stationer undergivet dansk lovgivning.

Efter de to første afsnit af "Forunderlig forandring" udsendes skilt med producenterne i de tre nordiske lande, idet det bemærkes, at der er tale om en samproduktion mellem tv-stationerne i henholdsvis Norge, Sverige og Danmark. Endelig vises produktionsselskabets STRIX's logo.

Efter tredje afsnit vises de samme skilte, idet der dog hér tilføjes yderligere et skilt med sponsorkreditering samt skilt med teknisk personale.

Skiltene med teknisk personale omfatter personale i de tre nordiske lande, og man har af tidsmæssige årsager valgt kun at vise disse efter tredje afsnit.

Endelig vises et skilt med sponsorkrediteringer for La Redoute, Twenty Four Seven, Häringe Slot, Nobel Biocare, 3M Hälsovård og AKfonden. Der er efter det for TV Danmark oplyste ikke andre sponsorer til de tre programmer.

På baggrund af de tidligere afgørelser afsagt af Radio- og tv-nævnet, er TV Danmark i gang med at ændre på sponsorkrediteringen, således at denne bringes efter hvert program. Teknisk betyder dette en omlægning af tidskoder på programmerne, som griber ind i hele programlægningen. Man forventer dog, at dette er sket ved udsendelse af programmerne i næste uge.

Nævnets vurdering

Radio- og tv-nævnet har i henhold til § 44, stk. 1, nr. 1, i lovbekendtgørelse nr. 506 af 10. juni 2004 om radio- og fjernsynsvirksomhed, behandlet sagen på sit møde den 18. oktober 2004 og skal **udtale**:

Indledningsvis bemærkes, at Akademiklinikkens deltagelse i programmet er finansieret ved hjælp af AKfonden, som er en fond, der er etableret af Akademiklinikken. AKfonden er alene i det sidste afsnit krediteret i rulleteksterne i overensstemmelse med radio- og fjernsynslovens § 80, stk. 1.

Ifølge § 73, stk. 1, i radio- og fjernsynsloven, skal reklamer placeres i blokke mellem programmerne. Bestemmelsen er gentaget i reklamebekendtgørelsens § 4.

Loven definerer ikke begrebet program, men i lovens bemærkninger hedder det således:

”Som bemærket foran i afsnittet om gældende ret har der været rejst spørgsmål om, hvilke karakteristika der kendetegner et program. På den baggrund har Kulturministeriet overvejet, om der bør foretages en nærmere præcisering af programbegrebet. Som tidligere bemærket er der ikke hidtil i hverken lov eller forarbejder taget stilling til rækkevidden af begrebet, og udgangspunktet har derfor været, at det var op til den pågældende tv-stations programansvarlige ledelse at tage stilling til, hvornår der er tale om et program. Ministeriet har på denne baggrund afstået fra at tage stilling til, hvornår der var tale om et program eller ej. Baggrunden for ministeriets tilbageholdenhed har især været båret af, at en definition eller en nærmere beskrivelse af begrebet samtidig vil betyde en begrænsning af de redaktionelle overvejelser, som naturligt må foregå på enhver tv-station, samt at en nærmere ministeriel redegørelse højst sandsynligt ville koncentrere sig om varighed eller type, hvilket må anses som åbenbart uhenigtsmæssigt. Selv om ministeriet således er af den opfattelse, at den hidtidige praksis om, at spørgsmålet afgøres af den programansvarlige ledelse, bør videreføres, bemærkes det, at f.eks. en spillefilm eller en film produceret til fjernsyn må betragtes som ét program ligesom de enkelte afsnit i en tv-serie også må betragtes som et program. Det vil således ikke være i overensstemmelse med intentionerne bag loven at opdele et indkøbt eller produceret afsnit i flere dele. Med hensyn til andre typer af programmer må det bero på en nærmere konkret og skønsmæssig præget vurdering, hvori bl.a. indgår programmets art, karakter, forløb og naturlige omfang.”

Programmet "Forunderlig forandring" er en skandinavisk samproduktion, som TV Danmark er medproducent på, hvorfor TV Danmark har haft en redaktionel indflydelse på indholdet heraf.

Radio- og tv-nævnet er af den opfattelse, at der er tale om en kunstig opsplitning af programmerne. De tre afsnit, der udsendes i forlængelse af hinanden, hænger indholdsmæssigt tæt sammen, da man følger de samme mennesker i alle tre afsnit. Hverken anden eller tredje afsnit indeholder en indførelse for seeren i, hvad der er sket i det forrige afsnit. Det er derfor nødvendigt at se alle tre afsnit i sammenhæng for indholdsmæssigt fuldt ud at forstå programmerne. Programmerne er dog bygget op på en sådan måde, at seeren efterlades nysgerrig efter at se, hvad der sker den følgende uge, idet man kun ser afsløringen af Flemming, men ikke af de to andre deltagere. Nævnet går ud fra, at de efterfølgende afsnit indledes med et kort resumé af det forrige afsnit, så seeren får en mulighed for at følge med.

Det faktum, at kun tredje afsnit afsluttes med fyldestgørende end-credits, bekræfter ydermere, at der er tale om en kunstige opsplitning. Det skal i den forbindelse bemærkes, at TV Danmark i sit høringssvar oplyser, at man er i gang med at ændre på sponsorkrediteringen, således at denne bringes efter hvert program. Nævnet skal hertil gentage sin udtalelse i afgørelse af 30. september 2004 om en reklameafbrydelse i "Fornemmelse for mord", hvorefter det, at man indsætter end-credits i egenproducerede programmer, der udsendes i forlængelse af hinanden, ikke i sig selv er tilstrækkelig til at loven overholdes. Det er ligeledes et krav, at der reelt er tale om uafhængige programmer.

Radio- og tv-nævnet har endvidere drøftet, hvorvidt der i udsendelsen er tale om skjult reklame hovedsaglig for Akademiklinikken, idet der flere gange zoomes ind på navnet, i forbindelse med at klinikken filmes udefra.

Reklamer skal klart kunne identificeres som sådanne, således at de i indhold og præsentation adskiller sig fra ordinære programmer jf. § 72 i radio- og fjernsynsloven og § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 194 af 20. marts 2003 om reklame og sponsorering i radio og fjernsyn. Reklamer i fjernsyn må kun sendes i blokke, som skal placeres mellem programmerne, jf. reklamebekendtgørelsens § 4, stk. 1, 1. pkt. og radio- og fjernsynslovens § 73, stk. 1, 1. pkt.

Tv-reklamer, der udsendes i strid med reglerne, er såkaldt skjult reklame.

Ifølge direktiv 89/552 EØF (Fjernsyn uden grænser) artikel 1 d, er definitionen på skjult reklame:

”mundtlig eller visuel fremhævelse af varer eller tjenesteydelser eller af en vareproducents eller en tjenesteydelsesleverandørs navn, varemærke eller aktiviteter i programmer, når fremhævelsen er tilsigtet fra tv-radiospredningsorganets side i reklameøjemed og vil kunne vildlede offentligheden med hensyn til arten af denne fremhævelse. En fremhævelse anses navnlig for at være tilsigtet, når den foretages mod vederlag eller lignende betaling.”

Der er altså tre kumulative betingelser, der skal være opfyldt: Fremhævelsen skal være tilsigtet fra tv-radiospredningsorganets side, den skal være i reklameøjemed og den vil kunne vildlede offentligheden med hensyn til arten af denne fremhævelse.

Da skjult reklame skal være tilsigtet, kan det i praksis være vanskeligt at skelne mellem skjult reklame og lovlige henvisninger til varer m.v. Kommissionen her derfor i sin fortolkningsmeddelelse om visse aspekter ved bestemmelserne i direktivet om ”Fjernsyn uden grænser” i forbindelse med tv-reklamer (2004/C 102/02) bestemt, at det er berettiget at anvende kriteriet ”uberettiget fremhævelse” af varer eller en virksomheds varemærke eller navn m.v. Det urimelige kan bl.a. ligge i, at den pågældende vare fremhæves på en særlig måde. I den forbindelse skal der tages hensyn til det redaktionelle indhold i udsendelser, disse elementer indsættes i. Hvis en vare fx fremhæves uden berettigelse i forhold til udsendelsens redaktionelle indhold eller på grund af en påvirkning, som det redaktionelle indhold er blevet udsat for i kommercielt øjemed, tyder det på, at der foreligger skjult reklame.

Radio- og tv-nævnet er af den opfattelse, at der ikke er tale om skjult reklame i de tilfælde, hvor klinikken filmes neutralt udefra for at understrege, at der sker et sceneskift. Nævnet finder imidlertid, at der er tale om skjult reklame i tredje afsnit, hvor klinikken blev filmet udefra, hvorefter der langsomt blev zoomet helt ind på facadeskiltet og dernæst zoomet ud igen, idet denne fremhævelse må anses for at være uberettiget i forhold til udsendelsens redaktionelle indhold. Ligeledes finder Nævnet, at der er sket en uberettiget fremhævelse af facadeskiltet med teksten ”Dennis Knudsen Denmark”.

På baggrund af ovenstående træffer Radio- og tv-nævnet følgende

AFGØRELSE:

Programserien "Forunderlig forandring" sendt den 20. september 2004 er i strid med §§ 72 og 73, stk. 1, i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed.

.

Christian Scherfig
formand

/Christina Sigvardt
nævnsssekretær